

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ / YÜKSEK LİSANS**

**FRANSIZCA-TÜRKÇE
ATASÖZLERİ-DEYİMLER KARŞILAŞTIRMASI**

EKREM KALKAN

İLETİŞİM: KALKANEKREM29@GMAIL.COM

LES PROVERBES - ATASÖZLERİ

Anonim özellik taşıyan, atalardan kaldığı kabul edilen ve toplumun yüzyıllar boyunca geçirdiği gözlem ve denemelerden, ortak düşünce, tutum ve davranışlarıyla dünya görüşünden oluşan, genel kural niteliğindeki kısa, özlü, kalıplaşmış sözlerdir.

Atasözlerinin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- 1-Halkın düşüncesini anlatır.
- 2-Ulusaldırlar.
- 3-Kişinin ruhuna hitap ederler.
- 4-Kesin tavrılıdırlar.
- 5-İnandırıcıdırlar.
- 6-Ahlak aşılabilir, ahlaklı olmayı öğretirler.
- 7-Atasözlerinde söz sanatları vardır.
- 8-Kelimelerin yerleri değiştirilemez, değiştirildiği zaman değişik anlamlar ortaya çıkabilir.
- 9-Denenmiş sözler olduğu için doğruluğu herkes tarafından kabul edilir

Atasözleri ile deyimler arasında benzer ve ayrılan yönler vardır:

- 1)Benzer yönleri; kalıplaşmış sözler olmaları, kısa ve özlü anlatım yollarından ve ulusların ortak malı olmasından dolayıdır.
 - 2)Ayrılan yönleri; Deyim bir kavramı, Atasözü bir öğüt ya da kuralı tanıtır. Ayrıca Deyimler anlatıma çekicilik katar,Atasözleri ise yol gösterir, öğüt verir.
 - 3)Deyimler; kişi ve zamana göre çekime girer, Atasözleri ise daha çok emir ya da geniş zaman kipinde kullanılır.
- Damlaya damlaya göl olur. (Geniş Z.)-Atasözü
Güvendiği dağlara kar yağdı. (-Di'li geçmiş Z.)-Deyim
Ayrıca: Atasözleri, halkın yalnızca ortak duygu ve düşüncelerini değil ortak dil zevkini de yansıtır.

“Her millet dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu esnada o, çıkan bir nehir gibi içinden geçtiği her topraktan bazı unsurları alır. Her medeni milletin konuşma ve yazı dili, karşılaştığı medeniyetlerden alınma kelime ve deyimlerle doludur. Bu bakımdan her milletin dili. o milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özetidir. Dile bu gözle bakılırsa mânâ kazanır.” (Kaplan, 2012)

Les Proverbes Françaises

1 Comme on fait sont lit on se couche : (yatağını yaptığı gibi uyur)
Ne ekersen onu biçersin.

2 Après la pluie le beau temps (Yağmurdan sonra güzel hava)
Her çıkışın bir inişi vardır, Zahmetsiz rahmet olmaz.

3 L'Eau va toujours à la rivière : (Su hep nehire gider)
Su akar yatağını bulur, Tencere yuvarlanır kapağını bulur.

4 Les bons comptes font les bons amis/ (İyi hesaplar iyi arkadaşlıklar yapar.) İş başka arkadaşlık başka,

5 C'est en forgeant qu'on devient forgeron / (Döverek demirci olunur)
Çocuk yürümeyi düşe kalka öğrenir/Demir döve döve demirci olunur.

6 Il ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir tué (Ayıyı öldürmeden önce derisini (postunu) satmamalı.)
Il ne faut pas se déshabiller avant se coucher. (Yatmadan önce soyunmamalı) /Dereyi görmeden paçayı sıvama

Fransızca-Türkçe Aynı Olan Atasözleri

1 L'amour fait parler et la peine pleurer :
Aşk söyler dert ağlatır.

2 Qui cache son chagrin n'en trouvera pas le remède.
Derdini söylemeyen derman bulamaz.

3. Il n'y a pas de rose sans épine.
Dikensiz gül olmaz.

4. Chien qui aboie ne mord pas.
Havlayan köpek ısırılmaz

5. Dis-mois qui tu hantes je te dirai qui tu es.
Bana arkadaşını (sık sık konuştuğunu) söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.

6. Qui sème le vent récolte la tempête.
Rüzgâr eken fırtına biçer.

Les Locutions-Deyimler

Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı bir anlamı olan, ilgi çekici bir anlatımı bulunan, ifadeyi daha zengin kılan, iki veya daha fazla kelimedenden meydana gelen, kalıplaşmış söz topluluklarına "deyim " denir.

Deyimlerin Özellikleri:

- 1) Kalıplaşmış sözlerdir.
- 2) En az iki kelimedenden meydana gelirler,
- 3) Yerleri değiştirilemez; bir kelime çıkarılıp, aynı anlama da gelse yerine başka bir kelime konamaz.

"Eli yüzü düzgün" deyimini, "yüzü eli düzgün" biçiminde; "başkaldırmak" deyimini, "kafa kaldırmak" biçiminde değiştirilip söylenemez; söylense de deyim olmaz.

Fransızca – Türkçe Deyimler

1- Juger de quelque chose comme un aveugle des couleurs

“bir şeyi bir körün renkleri değerlendirdiği gibi değerlendirmek” : bir konuda hiçbir şey bilmeden yargılamak

2 - Une idée m’est venu en tête : (une idée :hık, Azıcık, biraz. [en tête: Başta, önde,]

*DE tête: kafadan,zihinden. (Başta bana birazcık geldi)

Aklına bir fikir gelmek (Venir à l’idée à qn: -in kafasından geçmek, aklına gelmek)

3 - L’échapper belle: (İyi kaçmak) Ucuz kurtulmak

. (Ucuz kurtuldu az kalsın araba onu çıgınyordu)

4 - Rire jaune: (Sarı gülmek) *Türkçede kızgınlık, aksilik, ya da huysuzluk belirten sarı damarı tutmak, sarı çıyan aynı kavram kapsamı içinde değerlendirilebilir.

Acı acı gülmek (zoraki gülmek)

5 - Savoir sur le bout des doigts : (Bilgi parmakların ucunda)

Su gibi bilmek (Avucunun içi gibi bilmek)

6- Pleurer à chaudes larmes: Sıcak gözyaşı ağlamak(dökmek)

İki gözü iki çeşme ağlamak, hüngür hüngür ağlamak

Fransızca-Türkçe Aynı Olan Deyimler

1-) Trembler de la tête aux pieds /Baştan aşağı titremek

2-) Des goûts et des couleurs, on ne discute pas /Zevkler ve renkler tartışılmaz

3 -) Voir tout en rose /Dünyayı toz pempe görmek

4-) Jeter un coup d’oeil sur /Şöyle bir bakmak, göz atmak

5-) Tâter le pouls / Nabız yoklamak

6-) Rougir jusqu’au blanc des yeux /Gözlerinin akına kadar kızarmak (çok utanmak)

Kaynakça

1) Topçu, Yrd.Doç.Dr. Nazmiye, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı.

2) Öztaş, Kaya, Fransızca-Türkçe Atasözleri, Dil Yayınları.

3) Saraç, Tahsin , Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük, Adam Yayınları.

4) Fransızca Deyimler. Fono Yayınları.

5) Kaplan, Prof.Dr. Mehmet, 2012, Dil ve Kültür, Dergâh Yayınları.